

MANDEN SOM SKJØNTE ALLESLAGS SPROG.

(Finsk eventyr.)

Det var en gang en jæger. Han gik til skogs og jaget hele dagen med de to hundene sine. Mens han jaget, var han kommet saa langt bort at det tok til at mørkne før han kunde komme paa hjemveien; derfor syntes han det var bedre at ligge i skogen om natten og gaa hjemover naar det tok til at lysne av dag. Saa gjorde han op varme ved foten av en høi gran og la sig til ro ved roten av den. Der var det baade lunt og godt, og det varte ikke længe før søvnen kom paa ham; men ret som han skulde til at blunde, var det nogen som snakket til ham. Oppi træet som manden hadde gjort varme under, var det en stor orm, og den strævdde nu med at komme ned av træet, og den bad manden hjelpe sig, den var ræd for varmen og turde ikke gi sig ned paa marken alene. Jægeren syntes nok det var artig at en orm kunde snakke som et menneske; men han svarte allikevel og sa: «Jeg kan ikke slippe dig ned av granen; for du kunde spise mig op.» «Nei, nei, jeg skal ikke æte dig, min kjære ven,» sa ormen og bad noksaa vakkert; men hvis du vil hjelpe mig ned,

saa skal jeg lære dig alle sprog, fuglenes, træernes og alle dyrenes tungemaal.»

«Nu, hvorledes skal jeg bære mig ad med at hjælpe dig?» sa manden. «Hugg ned en gran mot den jeg er paa, saa kryper jeg ned efter den,» sa ormen. — Manden syntes det var god løn ormen lovet, og saa sa han han skulde gjøre det. Saa hugg han ned et stort træ mot granen og frelste ormen. Da ormen var kommet ned paa marken, forklarte den manden al verdens sprog, baade fuglenes, dyrenes og plantenes og alle som til var. Men det sa den, at han ikke maatte snakke om det til noget menneske; han maatte ikke si et ord om det til konen sin engang. Gjorde han det, maatte han dø paa timen.

Da manden hadde lært alle sprogene, og ormen vel var gaat sin vei, gik han bort til varmen og vilde roe sig. Men ret som det var, hørte han det snakket igjen. Hundene hadde lagt sig paa vakt ved benene hans, og den ene snudde sig til den andre og sa: «Bli her hos husbond, du, og vaak over ham, og det baade godt og vel, ellers kommer ulvene og spiser ham op inat. Jeg maa gaa hjem og passe huset; for ellers kommer tyvene dit, hvis de ikke hører hundebjef.»

«Ja, gaa du,» sa den andre, «bare gaa du og pas gaarden; jeg skal nok bli her og vaake over husbond.» Manden forstod godt hvad hundene sa; for han hadde jo lært alle sprog. Saa tænkte han ved sig selv: «Dere har nok mere forstand end nogen tror.» Saa lot han den ene hunden gaa hjem og passe gaarden, som den vilde. Saa snudde han sig over paa det andre øret for at faa sove, træt som han var. Øinene hans begyndte at falde sammen, og nu tænkte han: «Nu faar du en

blund,» og det skulde han ogsaa ha faat; det var ingenting iveien for det; men ørene hans var blit saa finhørte i skolen hos ormen, at hver lyd naadde dem. Det begyndte at mumle saa artig i skogen, og han kunde tydelig skjelne at en gran suste i vinden, og sa til den granen han laa ved roten av: «Aa, søskendebarnet mit, kom hit til mig, jeg dør snart. Kom og vis mig den sidste ære.» — «Jeg kan ikke, du maa tilgi mig det,» svarte den andre; «men jeg har en som ligger natten over ved roten min.» «Kom nu, aa kom endelig!» ropte granen igjen; men den andre gik ikke til den allikevel. Men da granen hadde ropt tredje gangen, faldt den med et bråk, saa det dundret i hele skogen, og siden var det ikke noget at høre. Da granen var faldt, sa

den granen jægeren laa under: «Nu er du færdig med verden, gamle bror; du stod paa en god fot mens du levet, og godt hviler du der du faldt.» Dette hørte manden tydelig; men saa blev det stilt i skogen, og da fik søvnen magt over ham, saa han sovnet ind ved varmen.

Men en jæger har ikke tid til at sove længe. Da det grydde av dag, reiste han sig og tænkte paa det han hadde hørt om natten, og paa det granene hadde sagt.

«Skal tro jeg drømte eller hvordan har det været mon?» tænkte han ved sig selv; «jeg vil gaa bort og se efter hvad godt det vel kan være den granen har hos sig.» Slik tænkte han og begyndte at gaa bortover dit hvor han hadde hørt brakket om natten. Han gik længe hit og dit før han fandt den granen som var faldt. Her fik han se det var sandt, det som var blit sagt om natten; for i roten paa granen laa en stor skat, og under toppen laa en svart ræv saa gild at det skinte av den. Manden tok baade skatten og ræven og gik hjem med, og nu blev han en rik mand. — «Nu har jeg nok at leve av,» tænkte han, «nu kunde en kjær-ring ikke være av veien.» Han hadde lyst til at gifte sig, og han tok en jente som var saa pen og vakker at der ikke fandtes hendes make. De levet baade godt og vel sammen; det manglet dem ingenting, og de hadde overflod av alt. Det eneste var at tiden begyndte at bli noksaa lang for manden; for han hadde ikke det Guds skapte grand at gjøre; han sat bare med hændene overkors som den rike mand. Saa hændte det en morgen, som han heller ikke hadde noget at gjøre, at han satte sig ved stuevinduet og gav sig til at glane ned i

gaarden og paa veiret hvor fint og vakkert det var. Vidt og bredt laa akrene og engene hans og like under vinduene var en prægtig linaker. Der fløi smaafluglene og flakset og plukket. Blandt alle de andre var det en spurv der med ungeflokken sin og vilde æte linfrø; men ungene kunde ikke flyve noget videre endda og slog sig ned paa marken. Moren lærte dem og sa: «Æter ikke av det som ligger paa marken, mine barn; men æter av toppen; for det som er paa marken hører os til; men toppene tar folk bort.»

Da manden hørte dette, begyndte han at storle. Kjærringen stod ved ovnen og smurte rømme paa rugkaker hun skulde bake; men da hun hørte manden lo, sa hun: «Hvad ler du av, din gamle gapatrost, synes du jeg ser saa artig ut?» «Jeg ler av det jeg ler, jeg,» sa manden, «dig kan jeg ikke si det til, og ikke kommer det dig ved heller,» sa han. — Men du vet hvordan kvindfolkene er. — De gir sig ikke saa let og lar sig ikke si med én gang. Nu begyndte hun først rigtig at overhænge manden sin, og tilsidst tok hun ham om halsen, kjælte og klappet ham og bad saa vakkert: «Si mig nu hvad det var du lo av!» — Manden kunde ikke si nei længer og tilsidst sa han: «Hent først en ren skjorte og rene klær til mig, saa skal jeg si det.» Ja, kjærringen hentet rene klær til manden, og han byttet, og da han hadde faat paa sig, la han sig paa bænken og strakte sig ut, slik som det er skik at strække lik. Nu var der femti høner paa gaarden og én hane, og saa sa manden til kjærringen: «Slip ut hønsene, mor, sa jeg faar se dem en gang til, før vi skilles.» — For manden vilde virkelig si hvad det var han hadde led av, og han visste at han maatte dø.

naar han hadde sagt det, men konen trodde det var noget han fandt paa; for han var altid saa fuld av moro. Hun gjorde som manden sa og slap ut alle hønsene og tok dem ind i stuen. Men du skulde set toppen! Da han slap ut med hønseflokken i stuen, saa brystet han sig, sparket omkring og kjek paa hønene sine, og saa skrek han: «Ky-ke-li-ky! se paa mig! Jeg har femti koner, og jeg holder styr paa dem alle og hus-

bond har bare én; men endda er han ikke kar for at klare hende engang, og derfor legger den knæhønen sig nu til at dø.» — Manden som forstod alle sprog, skjønte godt hvad hanen sa, og han skjønte ogsaa han holdt paa at gjøre noget rigtig dumt. «Det kan altid være tidsnok at legge sig til at dø naar den tiden kommer,» tænkte han. Og saa sprang han op fra bænken paa begge benene, og skrek til kjærringen: «Staar du der endda, dit dovne draak! Du skulde jo sætte kaker i ovnen! Marsj bort og gjør gagn kjærring, ellers kom-

mer jeg i tottene paa dig!» I det samme rakte han næven ut akkurat som han vilde ta kjærringen i luggen; men hun smat fort ut i gaarden og ind i fjøset, og siden sa ikke manden et ord om det, og han lever den dag idag. — Og kjærringen spurte aldrig om det som ikke kom hende ved; men hun gjorde altid hvad han sa, og de levet al sin tid baade godt og vel og var aldrig uvenner.